

VAGN GREVE

Statens Penge Statens Straf

Den danske fiskalstrafferets historie 1732-1932

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Statens Penge

Statens Straf

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Vagn Greve

Statens Penge Statens Straf

Træk af Den danske fiskalstrafferets historie
1732-1932

*Den gode Hyrde klipper sin Hjord,
men slaer den ikke*
Peder Syv

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2011

Denne å[ ] er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Vagn Greve
Statens Penge
Statens Straf
1. udgave, 1. oplag

© 2011 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted
Tryk: Ecograf, Højbjerg

Printed in Denmark 2011
ISBN 978-87-574-2613-7

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Indholdsfortegnelse

Forord	11
I. Indledning	13
A. Danmark ved fremstillingens begyndelse	13
B. Fremstillingens mål	15
C. Nogle begreber	16
D. Fiskalstrafferettens område	20
II. Merkantilismen	23
A. Indledning	23
B. Strafferetten i almindelighed	24
C. Skatter	25
D. Afgifter	32
1. Drikkevarer	32
2. Andre ting	36
3. Portconsumtion	37
E. Told	39
1. Den ældre udvikling	39
2. 1732 og følgende år	42
a. Fr. 1732	42
b. Toldrullen af 1732	44
c. Tekstiler	46
d. Ransagning	48
e. Præventive forskrifter	49
f. Anmelderne	50
3. 1760erne	50
a. Administrationen	50
b. Tarifferne	51
c. Sanktionerne	52
d. Ransagninger	54
e. Virkeligheden	56
f. Benådninger	57

Indholdsfortegnelse

4. Joh. Fr. Struensee	57
5. Ove Høegh Guldbergs tid	58
a. Guldberg	58
b. Specialbestemmelser	58
c. Benådninger	59
d. Inkquisitioner	60
e. Præmier	61
f. Påtalefrist	61
g. Overdådigheden	62
h. Pl. 1783	62
F. Sammenfatning	64
III. Liberalismens gennembrud	69
A. Indledning	69
1. Befolkningen	69
2. Ideologien	69
3. Den økonomiske ordning	70
4. Embedssvind	75
5. Hertugdømmerne	76
B. Træk af den almindelige strafferet	77
1. Sanktionerne	77
2. Straffeteorien	81
3. Analogi	83
4. Medvirken	84
5. Forsøg	85
6. Tilregnelser	86
7. Retsvildfarelse	86
8. Bevislæren	87
9. Forbrydelserne	88
C. Brændevin, øl m.m.	89
1. Indledning	89
2. Afgifterne	91
3. Møllerne	93
4. Krohold	94
5. Ølbrygningen	95
6. Næring som brændevinsbrænder	96
7. Hjemmebrænding m.m.	98
a. Fr. 1786	98
i. Retten dertil	98
ii. Sanktionerne	99

b. Afleveringen i 1843	100
c. Pl. 1843 i øvrigt	104
d. Fr. 1845	104
8. Smugleri	106
9. Ransagning	106
a. De almindelige regler	106
b. Fr. 1786	107
c. Fr. 1845	108
d. Korn	108
e. Inkvisitioner	109
D. Told og consumption	109
1. Told	110
a. De første år	110
b. Forordning om Tolden og Kiøbsted-Consumtionen af 1797 ..	111
i. Indledning	111
ii. Straf	113
(a). Hovedmænd	113
(b). Medhjælpere	119
(c). Lodser m.fl.	122
(d). Edsaflæggelse	123
(e). Andre særregler	123
c. Begyndelsen af 1800-tallet i øvrigt	124
i. Verdenskrigen	124
ii. Regeringens holdning	125
iii. Kystbevogtning	126
iv. 1820erne	127
v. 1830erne og 1840erne	128
vi. 1850erne	129
2. Portconsumtion	129
3. Ransagninger	132
a. Personundersøgelser	132
b. Husinkvisitioner	133
i. Fr. 1797	133
ii. Fr. 1812	134
iii. Efter 1814	135
iv. Landegrænser	136
v. Diplomater	137
c. Skibene	137
d. Andre transporter	138
4. Inddrivelsen	139

Indholdsfortegnelse

5. Belønningssystemet	140
6. Benådninger	141
7. Toldvæsenets funktioner	141
E. Andre afgifter	142
1. Spillekort	142
2. Tobak	143
3. Skibe	143
4. Diverse	143
F. Skattesystemet	144
1. Indledning	144
2. Tiende	144
3. Andre indkomstskatter	144
a. Indledning	144
b. Krigsskatter (indkomstskat)	145
c. Embedsskatter	147
4. Skatter på fast ejendom m.m.	147
a. Tiendeafgift	147
b. Jordafgift	148
c. Bygningsafgift	150
d. Ejerskifter	151
5. Arv	151
6. Andet	152
7. Kommunale skatter m.m.	152
a. Fattigvæsen, skole og kirke	152
b. København	153
c. Købstæderne	153
8. Inddrivelse	153
G. Sammenfattende bemærkninger	154
IV. Individualismen	159
A. Indledning	159
1. Liberalismen	159
2. Samfundet	164
B. Strafferetten i almindelighed	166
1. Straffeloven af 1866 generelt	166
2. Sanktioner	169
3. De almindelige straffebetingelser	172
4. Forbrydelserne	177
5. Kriminalpolitiske strømninger	179
6. Straffelovsændringer	182

7. Lovgivning i øvrigt	183
8. Sammenfatning	184
C. Skatter	184
1. Før Systemskiftet	184
2. Efter Systemskiftet	190
a. Økonomien	190
b. Skattekoblet af 1903	192
c. Skatteyderens strafansvar	194
D. Told	196
1. Før systemskiftet	196
a. 1863-loven	196
b. Toldgrænsen	198
c. Ideologien	198
d. Levnedsmidler	201
e. Århundredets slutning	205
2. Efter Systemskiftet	206
E. Afgifter	209
1. Indledning	209
2. Alkohol	209
a. Indledning	209
b. Næringsvirksomhederne	209
c. Forbruget	212
d. Skadevirkninger	212
e. Afholdsforeninger og forbudstanker	213
f. Brændevinsafgift	214
g. Ølafgift	217
h. Vin m.m.	220
3. Roesukker	221
4. Andre afgifter	222
a. Stempel	222
b. Arv	222
c. Hunde	223
d. Skibe	223
e. Spillekort	223
f. Tobak	223
g. Væddeløb	227
h. Forlystelser	227
F. Straffeprocessuelle spørgsmål	227
G. Sammenfatning	228

Indholdsfortegnelse

V. Socialstatens gennembrud	231
A. Indledning	231
1. Samfundet	231
2. Ideologien	231
3. Økonomien	233
B. Intraderne	236
1. Skatterne	237
2. Tolden	239
a. 1908	239
b. Verdenskrigen	240
c. Mellemligstiden	241
3. Afgifterne	246
a. Alment	246
b. Alkohol	247
c. Andre afgifter	253
i. Chokolade	253
ii. Tobak	255
iii. Skibe	255
iv. Motorkøretøjer	256
v. Kaffe	256
vi. Smykker	256
vii. Diverse	257
C. Strafferetten	257
D. Sammenfatning	258
VI. Efterord	261
A. Indledning	261
B. Straffelovsstrafferettens forhold til speciallovene	261
C. Skat	265
D. Told	268
E. Afgifter	274
F. Harmoniseringer	276
G. Det ideologiske grundlag	277
Litteratur	281
Forkortelser	305
Møntfodsliste m.m.	307
Vagn Greves nyere publikationer	309